

HISTORISCHE KLASSIEKERS

Lesbrief Anna Bijns

Docentenversie

Deze lesbrief hoort bij de podcastreeks **Historische klassiekers** van Fixdit.

De opdrachten voldoen aan de nieuwe eindtermen van het schoolvak Nederlands.

Bij deze lesbrief hoort een antwoordmodel dat docenten die met hun school-account mailen kunnen opvragen bij mjklaver@gmail.com of jokebrasser@gmail.com.

Doelgroep

Deze lesbrief is bedoeld voor leerlingen in de bovenbouw havo/vwo (Nederland) en ASO, 3e graad (Vlaanderen)

Benodigdheden

- Lesbrief Anna Bijns Leerlingenversie
- De drie gedichten
- Antwoordmodel
- Beoordelingsformulier (rubric) voor de dichtwedstrijd

Doel van de lessen

Leerlingen maken kennis met Anna Bijns als dichtster in de zestiende eeuw en onderzoeken haar opvattingen over liefde, huwelijk en vrijheid. Ze vergelijken haar werk met moderne dichters (Joke van Leeuwen en Maud Vanhauwaert) en schrijven uiteindelijk zelf een gedicht in de geest van de rederijkers.

Tijdsduur

2 à 3 lesuren

1. Introductie door de docent

(ca. 10-15 minuten)

Korte inleiding over Anna Bijns

- Anna Bijns (1493–1575) was een van de meest populaire dichters van de 16e eeuw: ze was een bestseller-auteur.
- Ze woonde in Antwerpen, gaf les, en schreef scherpzinnige, soms felle gedichten over geloof, moraal en de positie van vrouwen. Bijns bekritiseerde onder meer Luther, het huwelijk en de macht van mannen over vrouwen.
- Ze mocht als vrouw geen lid worden van een rederijkerskamer, een gezelschap van dichters en toneelschrijvers. Toch groeide Anna Bijns uit tot een van de best verkopende dichters van haar tijd.

Korte inleiding over de rederijkers

- Rederijkerskamers waren culturele verenigingen in de 15e en 16e eeuw waarin dichters en toneelschrijvers samenkwamen om te dichten, discussiëren en optreden.
- Ze hielden wedstrijden en droegen hun werk voor aan het publiek.
- De nadruk lag op taalplezier, overtuigingskracht en retoriek - precies wat leerlingen ook gaan oefenen in deze les.

Bronnen voor de docent

- **Podcast** over Anna Bijns in de reeks Historische Klassiekers van Fixdit met Herman Pleij en Joke van Leeuwen (40 minuten), extra: literair portret
- **De drukpers als wapen**
- **Rederijkerij: gezelschappen van liefhebbers van literatuur en poëzie**
- Literatuurmuseum, **Anna Bijns**
- Letterkundig Museum, Anna Bijns (1493-1575) | Antwerpen, België (**video**)
- Judith Keßler, *Princesse der rederijkers. Het oeuvre van Anna Bijns: argumentatieanalyse – structuuranalyse – beeldvorming*. **Dissertatie**. Radboud Universiteit 2012.
- Herman Pleij, *Anna Bijns, van Antwerpen*. Bert Bakker, Amsterdam 2011.
- Karel Porteman, '**De ster van de rederijkers. Anna Bijns (Antwerpen, 1493 - Antwerpen, 1575)**'. In: Riet Schenkeveld-van der Dussen (hoofddred.), *Met en zonder lauwerkrans. Schrijvende vrouwen uit de vroegmoderne tijd 1550-1850: van Anna Bijns tot Elise van Calcar*. Amsterdam University Press, Amsterdam 1997.

2. Leerlingen aan het werk (in groepen van 4)

U kunt er voor kiezen om de leerlingen meteen zelfstandig te laten werken met de leerlingenversie van de lesbrief (die u kopieert en uitdeelt). U kunt de opdrachten ook eerst kort klassikaal toelichten. De opdrachten zijn ontworpen om samen te lezen, te interpreteren, te argumenteren en creatief te schrijven.

Voor opdracht A en B is een antwoordmodel beschikbaar. U kunt de opdrachten aan de hand van dit antwoordmodel klassikaal nakijken of ervoor kiezen om het antwoordmodel uit te delen zodat de leerlingen hun eigen werk kunnen beoordelen.

Opdracht A – Argumenteren over het huwelijk

Doel: Begrijpen hoe Anna Bijns argumenteert tegen het huwelijk.

Tips voor de docent:

- Laat één groep kort voordragen (max. 2 strofes) om het gedicht "Ongebonden gelukkig zijn, vrouw zonder man" klassikaal te bespreken.
- Wijs leerlingen erop dat ze een onderscheid moeten maken tussen standpunt en argumenten.

Verdiepende opdracht

Doel: Herkennen van argumentatieschema's (voor/nadelen, oorzaak-gevolg, voorbeelden, vergelijking, autoriteit).

Tips voor de docent:

- Geef eventueel een voorbeeld op het bord (zoals in de lesbrief).
- Laat leerlingen ook verwoorden hoe de schema's de boodschap versterken (zoals in de lesbrief).

Opdracht B – Drie stemmen over trouwen

Doel: Vergelijken van tijdsbeelden over liefde en verbondenheid.

Tip voor de docent::

Lees de drie gedichten eventueel klassikaal voor (of laat drie leerlingen dat doen) en ga in op beeldspraak.

Kernvragen:

- Hoe kijkt Bijns naar gebondenheid en vrijheid in het huwelijk?
- Hoe verhouden Van Leeuwen en Vanhauwaert zich tot het huwelijk?
- Wat zeggen de verschillen over veranderende opvattingen over gender en liefde?

Opdracht C – Rederijkerswedstrijd*: "Liefde in vrijheid"

Doel: Creatief schrijven in rederijkersstijl, met aandacht voor vorm, toon en overtuiging.

Docentinstructie:

1. Deel de klas in “rederijkerskamers” van 4 tot 6 leerlingen in (afhankelijk van klasgrootte).

RONDEEL

Liefde in de vrije lucht
De liefde bloeit het mooist in vrije lucht,
waar niemand claimt wat nooit te vangen is.
Ze groeit door ruimte, niet door plicht of zucht;
de liefde bloeit het mooist in vrije lucht.
Wie liefheeft zonder keten of gerucht,
vindt warmte juist in wat ongrijpbaar is.
De liefde bloeit het mooist in vrije lucht,
waar niemand claimt wat nooit te vangen is.

2. Geef een korte instructie over het rondeel, een dichtvorm die erg populair was bij de rederijkers. Een rondeel bevat acht regels waarvan er enkele herhaald worden. In een achtregelig rondeel zijn de regels 1, 4 en 7 en de verzen 2 en 8 gelijk.
Een voorbeeld van een rondeel hierboven.
3. Laat elke rederijkerskamer een originele naam kiezen. Ter inspiratie kun je enkele namen van rederijkerskamers op het bord projecteren. Op Wikipedia staat een [lijst](#).
4. Geef voldoende tijd (ca. 20-25 min) om een gedicht over het thema Liefde in vrijheid te schrijven.
5. Organiseer daarna een voordrachtwedstrijd.
 - Let bij de beoordeling op inhoud, originaliteit en samenwerking.
 - De docent vormt de jury. Ook bij de oorspronkelijke rederijkers bestond de jury uit één persoon: de Prins (erevoorzitter).
 - Gebruik het beoordelingsformulier (rubric) om aan elk gedicht punten toe te kennen.
 - Eventueel kunt u een symbolische prijs uitreiken (zoals de “Ereprijs van de Vrije Liefde”).

* Het idee van de klas als rederijkerskamer is ontleend aan de lezing ‘De klas als dichterscollectief. Vakdidactische benaderingen voor groepsgewijs poëzieonderwijs’ van Els Stronks (13-11-2024).

3. Nabespreking / reflectie (10 min)

Sluit af met een kort klassengesprek:

- Wat valt op aan de toon van Anna Bijns vergeleken met moderne dichters?
- Wat betekent “liefde in vrijheid” vandaag?
- Hoe verschilt hun eigen gedicht van dat van Bijns?

Leerdoelen

- Leerlingen kunnen uitleggen wie Anna Bijns was en wat haar bijzonder maakt.
- Leerlingen kunnen argumentaties herkennen in een poëtische tekst.
- Leerlingen vergelijken poëzie uit verschillende tijden over hetzelfde thema.
- Leerlingen schrijven en presenteren een eigen gedicht in een groep.

Eindtermen

Eindterm 1: De leerling toont begrip van zakelijke en literaire teksten, passend bij het lees- of luisterdoel. → Opdracht A en B

Eindterm 2: De leerling evalueert en reflecteert op zakelijke en literaire teksten, passend bij het lees- of luisterdoel. → Opdracht A en B

Eindterm 6: De leerling gebruikt taal op een creatieve manier. → Opdracht C

Eindterm 7: De leerling voert gesprekken afgestemd op doel, gesprekspartner(s) en context. → Opdracht A en B

Eindterm 8: De leerling voert gesprekken om tot kennisopbouw, begrip of een aanpak te komen. → Opdracht A, B en C

Eindterm 10: De leerling beoordeelt de overtuigingskracht van een tekst en de auteur of spreker. → Opdracht A en C

Eindterm 16: De leerling toont inzicht in het gebruik van literaire middelen bij de interpretatie van teksten. → Opdracht A en B

Eindterm 17: De leerling evalueert diens literaire ontwikkeling aan de hand van literaire teksten. → Opdracht A en B

Eindterm 18: De leerling legt verbanden tussen literatuur, maatschappij en cultuur.
→ Opdracht A en B

Eindterm 19: De leerling toont inzicht in historische Nederlandstalige literatuur.
→ Opdracht A en B

HISTORISCHE KLASSIEKERS

Lesbrief Anna Bijns

Gedichten

Deze lesbrief hoort bij de podcastreeks **Historische klassiekers** van Fixdit.

Ongebonden gelukkig zijn, vrouw zonder man

't Is goed vrouw te zijn, maar veel beter de baas
Dus meisjes en weduwen, hoor mijn relaas:
Niemand moet trouwen met haast en met spoed
Men zegt: zonder man leven biedt geen soelaas
Maar zorg je zelf voor wat je hebben moet,
Kruip dan niet snel bij hem onder de roede.
Dit is mijn raad: wees op je hoede,
Want ik vermoed, zie het veel om me heen,
Als een vrouw trouwt, al heeft ze blauw bloed
En is ze zelf rijk, toch wordt ze meteen
Flink beteugeld. Maar blijft ze alleen
En als zij zich eerbaar gedraagt en sereen
Is zij baas en vrouw en geniet ze ervan!
Het huwelijk wijs ik niet af, maar je kan
Ongebonden gelukkig zijn, vrouw zonder man.

Frisse meisjes worden vaak lelijke vrouwen
Arme sloven, arme slonzen, die zich dat berouwen,
Dus ik in een huwelijk, nee, laat dat maar.
Want jammer genoeg, als zij een man trouwen,
Denken ze 't vlammetje brandend te houden.
En dat breekt hen op, al na een halfjaar:
Och, het juk van het huwelijk is veel te zwaar!
Zij weten het, die dat juk hebben gedragen.
Dan roept de vrouw angstig als weer hier en daar
De man in de nacht zijn plezier na gaat jagen,
Drinkend en dobbelend, en niet op komt dagen:
Waar ben 'k aan begonnen, zo klaagt ze dan.
Geen vriend of familielid kan haar nog schragen.

Dus waag je er niet aan, als dat nog kan:
Ongebonden gelukkig zijn, vrouw zonder man.

Soms komt de man thuis en is lastig en zat,
de vrouw is van al haar gezwoege afgemat,
want ze moet heel wat doen, het huis moet gekuist.
Is ze dan nijdig en snatert ze wat,
Dan slaat hij haar plat in 't gezicht met zijn vuist.
Gehoorzamen moet zij dat dronken vol vat
Of hij doet niet anders dan kijven en tieren.
Zo zijn z'n manieren, wee haar die dat kent!
Loopt hij weer elders bij de hoeren te zwieren,
Bedenk maar hoe fijn op jezelf je dan bent.
Dus meisjes en vrouwen, zoek eigen vertier
Voor jij aan hem vastzit, want dat komt ervan,
Spreek je me tegen, dat doet me geen zier,
Want ik blijf volhouden waar ik maar kan:
Ongebonden gelukkig zijn, vrouw zonder man.

Een vrouw zonder man krijgt niets van zijn geld,
Maar hoeft niet te doen wat hij haar vertelt.
En, neem van mij aan, vrijheid is zoveel waard.
Geen last van vermaning, geschimp en gescheld,
Al moet zij wol spinnen of werken op 't veld,
Ze heeft gauw genoeg zelf haar centen vergaard.
Een ongebonden vrouw is alom vermaard.
Al ontbeert ze 't profijt van een man z'n gewin
Ze is meester en vrouw bij haar eigen haard.
Ze gaat waar ze wil, ze doet vrolijk haar zin.
Staat op als 't haar tijd is, of kruipt er weer in,
Zonder iemands verwijt. Blijf ongebonden dan:
De vrijheid verliezen, dat is je te min!
Zuster, wie je ook bent, wie je ook krijgen kan:
Ongebonden gelukkig zijn, vrouw zonder man.

Prinses

Ook vrouwen die hun veel rijkdom gaven
beschouwen veel mannen als hun slaven
Pas op als ze u laven met mooie betogen,
Geloof ze maar niet, want het zijn geen braven,
Me dunkt, goede mannen zijn als witte raven.
Neem geen geschenken aan, houd dat voor ogen.
Ben je als vrouw in hun netten gevlogen,

Is hun liefde verdroogd, dan merk je dat wel.
Door te trouwen zijn al te veel vrouwen bedrogen
Die moeten gedogen de kommer en kwel.
Dan is hij verkwistend, aanvallend en fel.
Het is een vervloeking, dat weet ik ervan.
Dan is niet de liefde, maar geld in het spel,
Waarvoor hij gaat draven zo snel als hij kan.
Ongebonden gelukkig zijn, vrouw zonder man.

© Anna Bijns

Hertaling © Joke van Leeuwen

(meer hertalingen van refreinen van Anna Bijns door Joke van Leeuwen [hier](#) te vinden op de website van Fixdit)

TROUWEN

Al bezig te bestaan, maar nu
hier te beginnen aan voortaan,
aan een hierna dat mag behoed,
de dagen met vier handen op
te tillen, te zeggen ja, te zeggen
dat we ja, te zeggen dat we willen.

© JOKE VAN LEEUWEN

WIJ. HIER. NU. JA

wij. hier. nu. ja
en ach, misschien zullen er ooit bergen rijzen
valleien splijten tussen ons in, zullen wij
met rookpluimen moeten seinen: weet je nog

daar. toen. wij. toch

maar zolang we niet vergeten dat er een
moment
was in ons leven waarop we dachten
dit en voor eeuwig, dit heden is een eden

vinden wij ons wel weer in elkaar
en zal ik denken aan wat je ooit onbewaakt
tegen mij zei, je had het in oude psalmen
gelezen

aan u gebonden ben ik vrij

© MAUD VANHAUWAERT

HISTORISCHE KLASSIEKERS

Lesbrief

Anna Bijns

Introductie

Anna Bijns was een van de meest succesvolle dichters van haar tijd. Ze leefde en werkte in Antwerpen van 1493-1575. Omdat ze een vrouw was, mocht ze geen lid worden van een rederijkerskamer, een genootschap van dichters en schrijvers die maandelijks bijeenkwamen om te dichten en gedichten voor te lezen. Van gelijke rechten voor vrouwen was nog geen sprake in de zestiende eeuw. Desondanks waren de dichtbundels van Anna Bijns ongekend populair. Ze was de best verkopende dichter van de zestiende eeuw.

Ook in onze eeuw worden vrouwen nog wel eens onderschat. Zo schreef Herman Pleij, de biograaf van Anna Bijns, in 2011 dat zij niet de 'de intellectuele bagage' had om te argumenteren in haar gedichten. Volgens Pleij was Bijns vooral aan het schelden. Judith Kessler liet zien dat Anna Bijns juist veel argumenten gebruikte in haar gedichten.

Opdracht A - Argumenteren over het huwelijk

Werk in groepjes van vier.

Lees eerst bovenstaande introductie en daarna het gedicht 'Ongebonden gelukkig zijn, vrouw zonder man' in de hertaling van Joke van Leeuwen aandachtig door. Draag de verschillende strofes aan elkaar voor.

1. Welk standpunt over het huwelijk verwoordt Anna Bijns in dit gedicht? Noteer haar voornaamste bezwaar tegen het huwelijk.
2. Zoek drie argumenten waarmee ze dit standpunt onderbouwt. Noteer per argument een citaat uit het gedicht.
3. Discussieer over de vraag of Anna Bijns' boodschap nog iets zegt over vrouwen en vrijheid vandaag de dag. Schrijf één gezamenlijke conclusie (max. 5 zinnen).

VERDIEPENDE OPDRACHT

Anna Bijns maakt gebruik van verschillende argumentatieschema's (voor- en nadelen, oorzaak-gevolg, voorbeelden, vergelijking, autoriteit) om haar punt kracht bij te zetten, namelijk dat een vrouw beter af is zonder echtgenoot.

Maak een argumentatie-analyse van het gedicht. Pak eventueel je methode erbij om nog eens na te lezen wat de verschillende argumentatieschema's inhouden.

Leg ook uit wat de functie is van de verschillende argumentatieschema's in het gedicht 'Ongebonden gelukkig zijn, vrouw zonder man'.

Voorbeeld:

- 't Is goed vrouw te zijn, maar veel beter de baas. → voordeel van zelfstandigheid.
- Och, het juk van het huwelijk is veel te zwaar! → nadeel van trouwen.
- Een vrouw zonder man krijgt niets van zijn geld, / Maar hoeft niet te doen wat hij haar vertelt. → duidelijke afweging: nadeel vs. voordeel.

FUNCTIE:

DE LEZER ERVAN OVERTUIGEN DAT VRIJHEID VOOR VROUWEN
ZWAARDER WEEGT DAN MATERIEEL VOORDEEL OF SOCIALE STATUS.

Opdracht B - Drie stemmen over trouwen: Anna Bijns, Joke van Leeuwen en Maud Vanhauwaert

Werk in groepjes van vier.

1. Joke van Leeuwen is zelf ook dichter. Zij was van 2008-2009 Stadsdichter van Antwerpen. In die hoedanigheid schreef zij ook een gedicht over het huwelijk, dat werd afgedrukt op de trouwboekjes van Antwerpen.

Lees 'Trouwen', het gedicht van Joke van Leeuwen over het huwelijk. Noteer welke levensfases de dichter onderscheidt. Verandert het leven sterk na of door het huwelijk in het gedicht van Joke van Leeuwen? Wordt het leven zwaarder of lichter? Waar maak je dat uit op? Citeer uit het gedicht.

TROUWEN

Al bezig te bestaan, maar nu
hier te beginnen aan voortaan,
aan een hierna dat mag behoed,
de dagen met vier handen op
te tillen, te zeggen ja, te zeggen
dat we ja, te zeggen dat we willen.

© JOKE VAN LEEUWEN

2. Lees 'Ongebonden gelukkig zijn, vrouw zonder man' van Anna Bijns aandachtig door. Vergelijk 'Trouwen' met 'Ongebonden gelukkig zijn, vrouw zonder man'. Welk beeld van verbonden zijn, komt er uit Van Leeuwens gedicht naar voren? Hoe verschilt dit van Anna Bijns' gedicht? Schrijf jullie antwoord op.

3. Sinds 2019 staat er een ander gedicht op de Antwerpse trouwboekjes, namelijk het gedicht 'wij. hier. nu. ja' van Maud Vanhauwaert. Ook zij was Stadsdichter van Antwerpen (van 2018-2019).

Lees het gedicht van Maud Vanhauwaert. Welk beeld van het huwelijk lees je in dit gedicht?

WIJ. HIER. NU. JA

wij. hier. nu. ja
en ach, misschien zullen er ooit bergen rijzen
valleien splijten tussen ons in, zullen wij
met rookpluimen moeten seinen: weet je nog

daar. toen. wij. toch

maar zolang we niet vergeten dat er een
moment
was in ons leven waarop we dachten
dit en voor eeuwig, dit heden is een eden

vinden wij ons wel weer in elkaar
en zal ik denken aan wat je ooit onbewaakt
tegen mij zei, je had het in oude psalmen
gelezen

aan u gebonden ben ik vrij

© MAUD VANHAUWAERT

4. Leg daarna de drie huwelijksgedichten naast elkaar en lees ze nog een keer en bespreek wat er in de gedichten over liefde, gebondenheid, verbondenheid en (on)vrijheid wordt gezegd. Citeer per gedicht één of twee regels die volgens jullie de kern van de opvatting over liefde of het huwelijk weergeeft.
5. Discussieer over de vraag hoe de gedichten van Joke van Leeuwen en Maud Vanhauwaert uitdrukken dat je 'gebonden gelukkig' kunt zijn en noteer jullie antwoord.
6. In het gedicht van Anna Bijns is sprake van mannen en vrouwen en van hun rol in het huwelijk. Waarom denken jullie dat Anna Bijns dit onderscheid benadrukt? Waarom komen zulke verschillen niet expliciet terug in de gedichten van Joke van Leeuwen en Maud Vanhauwaert? Wat zegt dat volgens jullie over hoe het denken over relaties en de liefde is veranderd door de eeuwen heen?

Opdracht C - Rederijkerswedstrijd: 'Liefde nu'

Rederijkers waren dichterscollectieven. Ze hadden vaak aansprekende namen als Wild van Geest, Eendracht en Vooruitgang, De Duinenkerels, Schamel in de Beurs, De Vreugdenaars.

Rederijkersgenootschappen hielden vaak wedstrijden waarbij het beste gedicht over een bepaald onderwerp een prijs kreeg. Als je je verder wilt verdiepen in de rederijkers kun je het artikel 'Gezelschappen van liefhebbers van literatuur en poëzie' op Literatuurgeschiedenis.org lezen.

De klas vormt twee tot vier rederijkerskamers (afhankelijk van het aantal leerlingen). Elke kamer bestaat uit meerdere groepjes van vier leerlingen. Jullie treden in de voetsporen van Anna Bijns, maar in jullie eigen tijd!

1. Elke rederijkerskamer kiest een naam en schrijft samen een nieuw gedicht van minimaal twaalf regels over verbondenheid en vrijheid binnen de liefde en/of redenen om (niet) te trouwen.

- Kies een invalshoek: vrijheid, trouw, twijfel, macht, gelijkheid, toekomst, enz.

- Vorm, stijl en toon zijn vrij (rijmend, niet rijmend, modern, ouderwets, humoristisch, kritisch...).

2. Jullie mogen kiezen of jullie de stem van één persoon of van twee geliefden laten horen in het gedicht.

3. Geef het gedicht een pakkende titel en noteer de namen van de leden van jullie rederijkerskamer. Noteer ook de naam van jullie rederijkerskamer.

4. Maak gebruik van beeldspraak, rijm, ritme en andere stijlmiddelen.

5. Oefen de voordracht: bij de presentatie telt ook hoe je het brengt (toon, ritme, samenwerking).

6. De docent kiest het meest overtuigende gedicht – zoals de rederijkers dat vroeger deden.

Achtergrondinformatie over Anna Bijns en de rederijkers

- **Podcast** over Anna Bijns in de reeks Historische Klassiekers van Fixdit met Herman Pleij en Joke van Leeuwen (40 minuten), extra: literair portret
- **Literair luisterportret** van Anna Bijns in de reeks Historische Klassiekers van Fixdit (2 minuten)
- **De drukpers als wapen**
- **Rederijkerij: gezelschappen van liefhebbers van literatuur en poëzie**
- Literatuurmuseum, **Anna Bijns**
- Letterkundig Museum, Anna Bijns (1493-1575) | Antwerpen, België (**video**)
- Judith Keßler, *Princesse der rederijkers. Het oeuvre van Anna Bijns: argumentatieanalyse – structuuranalyse – beeldvorming*. **Dissertatie**. Radboud Universiteit 2012.
- Herman Pleij, *Anna Bijns, van Antwerpen*. Bert Bakker, Amsterdam 2011.
- Karel Porteman, 'De ster van de rederijkers. Anna Bijns (Antwerpen, 1493 - Antwerpen, 1575)'. In: Riet Schenkeveld-van der Dussen (hoofddred.), *Met en zonder lauwerkrans. Schrijvende vrouwen uit de vroegmoderne tijd 1550-1850: van Anna Bijns tot Elise van Calcar*. Amsterdam University Press, Amsterdam 1997.

HISTORISCHE KLASSIEKERS

Rederijkerswedstrijd 'Vrijheid in liefde' – Beoordelingsformulier

Naam rederijkerskamer: _____

Titel van het gedicht: _____

Namen groepsleden: _____

Beoordelingscriteria	Omschrijving	1 = Onvoldoende	2 = Voldoende	3 = Goed	4 = Uitstekend
Inhoud & boodschap	Het gedicht heeft een duidelijke boodschap over liefde, vrijheid of verbondenheid. De gekozen invalshoek is origineel en betekenisvol.	☐	☐	☐	☐
Vorm & stijl	Gebruik van taal, beeldspraak, rijm, ritme of andere stijlmiddelen.	☐	☐	☐	☐
Creativiteit & originaliteit	Eigen invalshoek, verrassende ideeën of vernieuwende beelden.	☐	☐	☐	☐
Samenwerking	De bijdrage van alle groepsleden is zichtbaar in het eindproduct.	☐	☐	☐	☐
Voordracht & presentatie	Toon, articulatie, ritme, houding en samenwerking tijdens de voordracht.	☐	☐	☐	☐
Publiekswerking (extra)	Hoe goed weet de groep het publiek te raken of te betrekken?	☐	☐	☐	☐

Totale score: ____ / 24 (of /28 als publiekswerking wordt meegeteld)

Opmerkingen / motivatie van de jury:

Winnaar rederijkerswedstrijd: _____

